

Factsheet kolenoverslag Rotterdam

Wat is er aan de hand?

Rotterdam staat voor een belangrijke beslissing: heeft steenkool nog een toekomst in onze haven? Het huurcontract van steenkoolbedrijf EMO – de grootste kolenberg van Europa – loopt deze zomer af. Een mooi moment om te gaan stoppen met de kolenoverslag. Maar het Havenbedrijf staat op het punt het huurcontract met 25 jaar verlengen, tot 2043. Dit gaat lijnrecht in tegen het klimaatakkoord van Parijs, dat impliceert dat het gebruik van steenkool het komende decennium juist moet worden uitgefaseerd.

Wat wil het Rotterdams Klimaat Initiatief?

Het Rotterdams Klimaat Initiatief roept het Havenbedrijf en de gemeente Rotterdam (als grootaandeelhouder) op ervoor te zorgen dat het huurcontract met het overslagbedrijf EMO met niet meer dan vijf jaar verlengd wordt. Daarna kan de balans worden opgemaakt: óf overslagbedrijf EMO slaagt erin door te gaan zonder steenkool, óf de haven gaat door zonder EMO. Om deze oproep kracht bij te zetten is een petitie gestart, zie <https://afscheidkolenoverslag.petities.nl/>

Wat doet de Rotterdamse politiek?

De Rotterdamse gemeenteraad heeft op 14 november met een stevige meerderheid de motie 'Afscheid van Kolen' aangenomen. Wethouder Visser moet nu samen met Havenbedrijf Rotterdam een strategie maken om te stoppen met de kolenoverslag in de haven; in een tempo dat in lijn is met het klimaatakkoord van Parijs. Daarmee lijken de kansen voor een 25-jarige verlenging van het huurcontract voor EMO verkeken. De D66-wethouder lijkt zich echter weinig van de motie aan te trekken: "daar ga ik niet over", zegt Visser in vakblad [Energiea](#).

Wat heeft de kolenoverslag met klimaatverandering te maken?

Om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen, heeft de internationale gemeenschap met het klimaatakkoord van Parijs besloten dat alle landen bij elkaar hun CO2-

uitstoot de komende jaren flink moeten laten afnemen. Op de korte termijn kan dat relatief goedkoop en effectief door zo snel mogelijk te stoppen met het verbranden van kolen. Bij geen enkel andere vorm van energieopwekking komt namelijk zoveel CO2 vrij. In Rotterdam wordt jaarlijks zo'n 28,4 miljoen ton steenkool overgeslagen, bij verbranding daarvan wordt het equivalent geproduceerd van 50% van de gehele Nederlandse CO2-uitstoot. Om de doelstellingen 'van Parijs' te halen moet er Europa-breed tegen 2025 een einde komen aan de verbranding van kolen. Rotterdam kan dus met het beëindigen van de kolenoverslag een grote, internationale rol spelen voor het behalen van 'Parijs'. Andersom geldt ook dat Rotterdam met een contractverlenging van de kolenoverslag tot 2043 juist bijdraagt aan de opwarming van de aarde.

Versnellen we de energietransitie door te stoppen met kolenoverslag?

Het sluiten van de kolenoverslag zou (bijna) direct leiden tot het sluiten van de twee kolencentrales op de Maasvlakte. Daarnaast zal het de prijs van kolen verhogen, waardoor kolencentrales elders in het achterland uit de markt geprijsd kunnen worden door gas of hernieuwbare energie.

Volgens EMO pakken andere havens de rol van Rotterdam over als we hier sluiten. Dat lijkt zeer onwaarschijnlijk. Amsterdam heeft besloten om in 2030 kolenvrij te zijn. De havens van Antwerpen en Hamburg hebben geen ruimte. Daarnaast, zelfs als er ruimte wordt gecreëerd is er geen investeerder te vinden voor deze wegwijnende industrie. Bovendien zal er in Hamburg en Antwerpen zeer groot maatschappelijk en politiek protest ontstaan.

In de haven wordt 28,4 miljoen ton steenkool per jaar verhandeld. De verbranding hiervan is vergelijkbaar met 50% van de Nederlandse CO2-uitstoot

Factsheet kolenoverslag Rotterdam

Kunnen we wel kiezen om het contract niet tot 2043 te verlengen?

Het Havenbedrijf stelt zich zeer volgend op: als de wereld zich niet houdt aan het Parijsakkoord, dan hoeft de Rotterdamse Haven toch ook niet te veranderen? In een achterkamertje dreigt zo een verlenging doorgevoerd te worden, alsof dit geen keuze is. Daarmee ontkent het Havenbedrijf zijn ketenverantwoordelijkheid voor het tegengaan van opwarming van de aarde. Er is geen reden om ervan uit te gaan dat een dergelijke verantwoordelijkheid alleen op internationale schaal genomen zou moeten worden. In de Verenigde Staten faseren steden kolen uit, ondanks president Trump's anti-klimaatbeleid.

Minister Wiebes en de Rotterdamse wethouder Visser laten het graag geheel over aan het Havenbedrijf, al zijn gemeente Rotterdam en de Nederlandse staat samen de eigenaar. Een grootaandeelhouder kan zich echter veel actiever opstellen. Dit betreft immers een cruciale beslissing over de toekomst van de haven. Ook is er sprake van overstijgende belangen. Deze keuze tot verlenging faciliteert verregaande klimaatverandering en zorgt dat Rotterdam moeilijker kan meekomen in de nieuwe economie. Het Havenbedrijf – en zeker de publieke aandeelhouders – zouden dus ook andere belangen moeten meenemen dan het korte-termijn rendement.

Hoe zit het met verlies van arbeidsplekken?

Als we inzetten op energietransitie, komen er juist meer banen. Het aantal banen per MJ of per € toegevoegde waarde van kolen, olie en gas is immers laag. De energietransitie is dus goed voor Rotterdam en Nederland als geheel. Dat neemt niet weg dat we moeten kijken naar individuele gevallen. We moeten goed omgaan met het verlies van arbeidsplekken.

Er werken 363 mensen bij de EMO. Deze zullen niet allemaal gelijk op straat komen te staan als EMO stopt met kolenoverslag. EMO kan ook (meer) andere goederen gaan overslaan, en evt. nog een aantal jaar doorgaan met de cokes die

voorlopig nog nodig zijn voor staalproductie. Desalniettemin gaan er banen verloren bij de sluiting van de kolenoverslag en de kolencentrales.

De FNV stelt dat de energietransitie op een eerlijke manier moet gebeuren. Het Rijk had een subsidie vrijgesteld voor het inmiddels geannuleerde R.O.A.D. project. De subsidie besloeg €150 miljoen en is gereserveerd tot eind 2019. Deze subsidie kan gebruikt worden om een overgangsfonds voor werknemers te vullen. En vergeet niet: ook EMO als werkgever moet hieraan bijdragen. Het bedrijf neemt een onaantvaardbaar risico om door te gaan met kolenoverslag, terwijl het bedrijf weet dat kolen uitgefaseerd worden.

En die staalindustrie dan?

Slechts een klein deel van de in Rotterdam overgeslagen kolen, niet meer dan 25%, wordt gebruikt als brandstof voor de productie van staal. De staalindustrie is dus bij lange niet afhankelijk van Rotterdamse kolen. Mondiaal wordt zelfs maar 13% van de kolen verbrand in staalovens. Met een circulaire economie en procesinnovaties kan die hoeveelheid de komende jaren afnemen. Door de constante toevoer van kolen wordt de energietransitie zelfs vertraagd – staalproducenten zien zich maar weinig uitgedaagd om alternatieve manieren staal te produceren. Hoe dan ook behoort het niet tot de taak van de Rotterdamse Haven om zich primair te bekommeren om de staalproductie.

Hoe zit het met lokale gezondheidseffecten?

Volgens de statuten heeft het Havenbedrijf Rotterdam als deeltaak “[h]et leveren van bijdragen aan (...) de verbetering van (...) [het] leefklimaat van de stad en regio Rotterdam”. Het niet verlengen van het kolenoverslag contract met EMO draagt bij aan het op gemeentelijk niveau verbeteren van het leefklimaat van de stad en regio Rotterdam. Een einde aan de kolenoverslag zorgt namelijk voor afname van overlast in Hoek van Holland.